

Jeanne de Salzmann

REALITATEA FIINȚEI

Cea de-A Patra Cale a lui Gurdjieff

Traducere din limba engleză:

Cantemir Mambet, Mihăiță Alexandru

(din partea Institutului Gurdjieff din România)

&

Bogdan Brumă

EDITURA HERALD

București

CUPRINS

Cuvânt-înainte	9
Introducere	17
I. O chemare către conștiință	
Sunt adormită	25
1. <i>O nostalgie pentru ființă</i>	25
2. <i>Forța de viață</i>	25
3. <i>Eu nu mă cunosc pe mine însămi</i>	27
4. <i>„Eu” nu sunt aici</i>	30
A-și aminti de sine însuși	32
5. <i>Unde este atenția noastră</i>	32
6. <i>Prima inițiere</i>	34
7. <i>Putem deveni conștienți?</i>	36
8. <i>Cel ce veghează</i>	39
Nevoia de a ști	41
9. <i>Este necesară o nouă cunoaștere</i>	41
10. <i>Observarea-de-sine</i>	43
11. <i>Efort conștient</i>	46
12. <i>Sacrul se manifestă ca o conștiință interioară</i>	48
II. Deschidere către prezență	
Într-o stare pasivă	51
13. <i>Funcțiile mele sunt pasive</i>	51
14. <i>Am nevoie de impresii de mine însămi</i>	53
15. <i>Hipnotizată de mintea mea</i>	56
16. <i>Ce depinde de mine</i>	58
O experiență a prezenței	61
17. <i>Conștiința de a „fi aici”</i>	61
18. <i>Conștiință de ființă interioară</i>	63
19. <i>Un ecou al lui „Eu”</i>	65
20. <i>Două curente</i>	68
O mișcare de disponibilitate	70
21. <i>O nou mod de funcționare</i>	70
22. <i>Trezirea la o nouă forță</i>	72
23. <i>Atitudinea pe care o adoptăm</i>	74
24. <i>Armonizând împreună</i>	76
III. Într-o direcție comună	
Un gând liber	81
25. <i>Funcționarea minții</i>	81
26. <i>A nu ști</i>	83
27. <i>O nouă gândire</i>	85
28. <i>Dincolo de conștiința noastră obișnuită</i>	87
O senzație interioară	89
29. <i>Un instrument de contact</i>	89
30. <i>A asculta de atracția pământului</i>	91
31. <i>O senzație globală</i>	94

32. <i>A fi spiritualizată</i>	96
Un nou sentiment	98
33. <i>Mă încred orbește în simțămintele mele</i>	98
34. <i>Sentimentul permite relație</i>	100
35. <i>Eu simt „Eu sunt”</i>	102
36. <i>Iubirea de a fi</i>	104

IV. Munca de a fi prezent

Într-o stare liniștită	109
37. <i>O cale a înțelegerii</i>	109
38. <i>Fiecare zi</i>	111
39. <i>Calea către în sus</i>	113
40. <i>Un exercițiu este un ajutor temporar</i>	116
În activitatea vieții	118
41. <i>Numai în viața de zi cu zi</i>	118
42. <i>Sursa manifestării</i>	120
43. <i>O măsură de sus</i>	122
44. <i>Calea care duce în jos</i>	124
Stând dinainte	127
45. <i>A „mă cunoaște pe mine însămi”</i>	127
46. <i>Numai contact, numai relație</i>	130
47. <i>Lupta pentru a fi</i>	132
48. <i>Jucând un rol</i>	134

V. Cu alții

Un curent special	139
49. <i>Spunem că suntem „în Muncă”</i>	139
50. <i>De ce împreună?</i>	141
51. <i>A organiza</i>	143
52. <i>O școală a celei de-A Patra Căi</i>	145
Schimbul într-un grup	148
53. <i>O condiție specială pentru schimb</i>	148
54. <i>Am nevoie să vorbesc</i>	150
55. <i>Schimb real</i>	153
56. <i>Această formă</i>	155
Muncă în mișcări	156
57. <i>Un scop dublu</i>	156
58. <i>De ce Mișcări?</i>	159
59. <i>Parte a învățăturii</i>	161
60. <i>Numai cu o Prezență stabilă</i>	164

VI. A fi centrat

Un simț al întregului	169
61. <i>Scopul efortului meu</i>	169
62. <i>Primul sentiment de unitate</i>	171
63. <i>Centrată prin conștiință</i>	174
Un centru de greutate interior	176
64. <i>Centrul nostru vital</i>	176
65. <i>A situa centrul de greutate</i>	178
66. <i>Devenind a doua natură</i>	180
67. <i>Forma mea adevărată</i>	183

Respirația	186
68. <i>Un curent imperceptibil</i>	186
69. <i>Stadii ale respirației</i>	187
70. <i>Trăiesc în respirația mea</i>	189
71. <i>Fără frică de a mă pierde pe mine însămi</i>	191

VII. Cine sunt eu?

Ego și iluzie	197
72. <i>Imaginația despre mine însămi</i>	197
73. <i>Egocentrism feroce</i>	199
74. <i>Liberă de frică și de iluzie</i>	202
Către necunoscut	205
75. <i>Nu știu</i>	205
76. <i>Rezonanța lui „Eu sunt”</i>	207
77. <i>Liniște</i>	210
78. <i>Singurătatea lăuntrică</i>	212
Adevărata mea natură	215
79. <i>Un vâl peste realitatea mea</i>	215
80. <i>Ceea ce sunt cu adevărat</i>	217
81. <i>Cine sunt eu?</i>	219
82. <i>Adevărata mea natură este conștientă</i>	220

VIII. Către o nouă ființă

Ființa mea este ceea ce sunt	225
83. <i>Se poate schimba ființa?</i>	225
84. <i>Intensitatea trebuie să crească</i>	228
85. <i>Grade ale octavei</i>	230
86. <i>Primul și al doilea șoc conștient</i>	231
O stare reculeasă	234
87. <i>Repetăți, repetați</i>	234
88. <i>Gândul meu nu hoinărește</i>	237
89. <i>Am sentiment, simt, veghez</i>	239
90. <i>Cum ascult?</i>	241
De la un alt nivel	242
91. <i>Apare o energie mai intensă</i>	242
92. <i>Exercițiul de atenție divizată</i>	244
93. <i>Corpul meu are nevoie să se deschidă</i>	246
94. <i>O scară cosmică</i>	248

IX. Într-o stare de unitate

Actul de a vedea	253
95. <i>O altă viziune</i>	253
96. <i>A vedea este un act</i>	255
97. <i>Dincolo de percepția mea obișnuită</i>	257
98. <i>Cel mai important lucru</i>	259
Senzație conștientă	261
99. <i>Viața este în mine</i>	261
100. <i>O liniște interioară</i>	263
101. <i>O postură conștientă</i>	265
102. <i>Într-un corp liniștit, eu inspir</i>	267
Atenție voluntară	269
103. <i>Sentimentul de lipsă</i>	269
104. <i>Obediență și voință</i>	271
105. <i>Dezvoltând forța conștientă</i>	274

X. O prezență cu o viață proprie	
O energie pură	279
106. <i>O particulă a ceea ce este cel mai sus</i>	279
107. <i>Simțind vie această Prezență</i>	281
108. <i>Dintr-o parte superioară a minții</i>	283
109. <i>A deveni un recipient</i>	284
Un corp de energie	286
110. <i>Această Prezență imaterială în mine</i>	286
111. <i>O masă de energie</i>	289
112. <i>Un exercițiu pentru deschidere</i>	291
113. <i>Substanța lui „Eu”</i>	292
Suferință voluntară	294
114. <i>A rămâne dinainte</i>	294
115. <i>Trebuie să trăiesc insuficiența</i>	296
116. <i>Luptă conștientă</i>	298
XI. Ființa esențială	
Recunoscând o atitudine falsă	303
117. <i>Stadii ale muncii</i>	303
118. <i>O contradicție flagrantă</i>	305
119. <i>Afirmarea de mine însămi</i>	307
120. <i>Atitudinea mea exprimă ceea ce sunt</i>	309
O realitate în mine	311
121. <i>O vibrație cu totul diferită</i>	311
122. <i>Sinceritate</i>	314
123. <i>Credință</i>	316
124. <i>Remușcare de conștiință</i>	318
Apariția lui „Eu”	320
125. <i>Impresia extraordinară de a exista</i>	320
126. <i>Moartea „Eu-lui” meu obișnuit</i>	322
127. <i>Văd realitatea</i>	325
128. <i>Radianța Prezenței</i>	327
XII. A trăi învățătura	
A acțiune creativă	333
129. <i>„Eu sunt” în mișcare</i>	333
130. <i>Miraculosul în acțiune</i>	334
131. <i>Eficace prin ființă</i>	337
132. <i>Ceva în întregime nou</i>	339
O atitudine de vigilență	341
133. <i>Meditația nu este contemplație</i>	341
134. <i>Deschidere fără frică</i>	343
135. <i>Vegherea este scopul nostru real</i>	345
136. <i>O privire de Sus</i>	347
Un nou mod de a fi	350
137. <i>Trebuie să trăiesc lipsa de relație</i>	350
138. <i>Conștiință</i>	352
139. <i>Trăind două vieți</i>	354
140. <i>A ști înseamnă a Fi</i>	357
Notă biografică	361
Centrele Gurdjieff	367

Cuvânt-înainte

GHEORGHII IVANOVICI GURDJIEFF (1866-1949) a privit cunoașterea realității – ceea ce el numea adevărata „cunoaștere a ființei” – ca pe un curent care curge din îndepărtata Antichitate, transmis din epocă în epocă, de la un om la altul, de la o rasă la alta. El a privit această cunoaștere drept mijlocul indispensabil de a obține libertatea interioară, eliberarea. Pentru aceia care caută să înțeleagă sensul vieții omenești în univers, el spunea că scopul căutării este de a străbate și ajunge la acest curent, de a-l găsi. Atunci rămâne acolo doar „să cunoști” pentru „a fi”. Însă pentru a cunoaște, îi învâța el pe ceilalți, este necesar să descoperi „cum să cunoști”.

Gurdjieff a respectat religiile și căile tradiționale referitoare la transformarea spirituală și a arătat că abordările diferite ale acestora ar putea fi subsumate uneia dintre următoarele trei categorii: „calea fahirului”, care se concentrează pe stăpânirea corpului fizic; „calea călugărului”, bazată pe credință și sentiment religios; și „calea yoghinului”, care se concentrează pe dezvoltarea minții. El și-a prezentat învățătura ca pe o a „Patra Cale”, care necesită munca asupra tuturor celor trei aspecte în același timp. În locul disciplinei, credinței sau meditației, această cale cheamă la trezirea unei alte inteligențe – a cunoaște și a înțelege. Dorința sa personală, a spus el odată, a fost să trăiască și să transmită învățătura astfel încât să poată exista o nouă concepție despre Dumnezeu în lume, o schimbare în adevăratul sens al cuvântului.

Prima cerință pe cea de-A Patra Cale este „Cunoaște-te pe tine însuși”, un principiu despre care Gurdjieff ne amintește că este mai vechi decât Socrate. Progresul spiritual depinde de înțelegere, care este determinată de nivelul de ființă al cuiva. Schimbarea în ființă este posibilă prin efort conștient spre o calitate a gândirii și simțirii care aduce o nouă capacitate de a vedea și de a iubi. Deși el a spus că învățătura sa poate fi numită „creștinătate ezoterică”, Gurdjieff a făcut observația că adevăratele principii ale Creștinătății au fost dezvoltate cu mii de ani înainte de Iisus Hristos. Ar putea, de asemenea, să fie numită „budism esoteric”, după cum au descoperit studii mai recente. Pentru a se deschide către realitate, către unitatea cu tot ceea ce există în Univers, Gurdjieff a făcut apel la trăirea integralității „Prezenței” în experiența lui „Eu Sunt”.

Când Gurdjieff a început să scrie *Despre Tot și din Toate*, trilogia sa asupra vieții omenești, el a prevăzut ca ultima carte să fie cea de-A Treia Serie, intitulată *Viața este reală doar atunci când „Eu sunt”*. Scopul său declarat pentru această carte era să-l aducă pe cititor la o adevărată viziune a „lumii care există în realitate”. Gurdjieff a început lucrul la aceasta în noiembrie 1934, dar s-a oprit din scris șase luni mai târziu și nu a mai terminat-o niciodată. Înaintea morții sale, în 1949, el și-a încredințat scrierile lui Jeanne de Salzman, discipolul său cel mai apropiat, și i-a dat sarcina să facă „tot ceea ce este posibil – chiar și imposibil – pentru ca ceea ce am adus să aibă o acțiune”.

La momentul morții sale, cei care îl urmau pe Gurdjieff erau răspândiți prin Europa și America. Prima sarcină a Doamnei de Salzman a fost să îi cheme pentru a munci împreună. Cea de-a doua a fost să dea învățaturii o formă

pentru munca practică spre conștiință. În următorii patruzeci de ani de după moartea lui Gurdjieff, ea s-a îngrijit de publicarea cărților acestuia și de păstrarea exercițiilor de dans ale acestuia, numite Mișcările. De asemenea, ea fondat centre Gurdjieff în Paris, New York și Londra, precum și în Caracas, Venezuela. În aceste centre, ea a organizat grupuri și clase de Mișcări, iar participanții la aceste grupuri făceau referire la angajamentul lor colectiv numindu-l „Munca”. Astăzi, prin eforturile acestor elevi și ale altora dintre cei care au urmat învățătura, ideile lui Gurdjieff s-au răspândit în întreaga lume.

În introducerea care urmează, Doamna de Salzman ne revelează că l-a văzut pe Gurdjieff drept un „maestru” spiritual în sensul tradițional – nu ca pe un învățător pentru predarea unei doctrine, ci ca pe cineva care prin propria prezență îi trezește și îi ajută pe alții în propria lor căutare a conștiinței. Ceea ce ea nu spune este cum i-a învățat ea însăși pe ceilalți prin propria prezență. Ea avea o calitate a inteligenței și, așa cum spune prin propriile cuvinte, o „atitudine de vigilență” pe care a adus-o în toate momentele și în toate circumstanțele. Pentru Doamna de Salzman, a trăi învățătura era un mod de a fi.

Rolurile lui Gurdjieff și, respectiv, al doamnei de Salzman au fost foarte diferite. Așa cum observă ea, Gurdjieff a creat condiții pentru elevii săi și a fost influența dominantă pentru fiecare persoană. Totuși nu exista nici un simț al unei munci împreună organizate, iar semințele de cunoaștere pe care el le plantase în diferiți oameni nu puteau susține un angajament comun. Ea i-a chemat pe ceilalți să vadă, fără ca maestrul să mai fie, că ghidul lor real era învățătura pe care acesta o lăsase în urmă și că singura lor posibilitate era

ca ei să o trăiască împreună. Cererea ei constantă era ca ei să înțeleagă învățătura și să împărtășească experiența unei relații conștiente. Ea a revenit din nou și din nou la practica necesară pentru a avea o nouă percepție a realității și o Prezență mai stabilă, asemenea unei vieți independente în interiorul corpului. A trăi învățătura ar însemna a se trezi, a muri în ceea ce privește identificarea cu nivelul obișnuit de funcționare al unei persoane și a fi renăscut pentru experiența unei alte dimensiuni, a unei alte lumi.

Un principiu fundamental al celei de-A Patra Căi este că aceasta se află în viață și este prin viață. Doamna de Salzmann vorbește despre aceasta în introducere, explorând ce anume înseamnă faptul că Gurdjieff a venit pentru a aduce o „cale” spirituală. Transmiterea cunoașterii ezoterice necesită un angajament împreună cu alții, o muncă întreprinsă împreună, în ceea ce Gurdjieff numea „școală”. Școlile ezoterice împărtășesc scopul comun de a vedea realitatea, dar ele diferă prin modul de abordare, „calea” lor. Când Gurdjieff a adus o învățătură a unei căi, el a adus nu numai ideile, ci și o anumită abordare – o anumită „viață care este de trăit”.

Conceptul general al doamnei de Salzmann despre o „școală” poate fi dedus din modul de operare al centrelor pe care le-a organizat. Este important să se înțeleagă că ea vorbește despre o practicare colectivă a învățăturii, mai degrabă decât despre o instituție pentru obținerea unei cunoașteri conceptuale. Aceste centre nu sunt exclusiviste și nu au nici un fel de cerințe de admitere formală sau grade de realizare. Într-adevăr, nu există profesori. Pentru un anumit timp, participanții muncesc într-un grup cu un lider care ghidează căutarea și răspunde la întrebări.

Introducere

Atunci când l-am întâlnit pe Georghii Ivanovici Gurdjieff, eram în vârstă de treizeci de ani și trăiam în regiunea muntoasă a Caucazului, în ceea ce pe atunci era sudul Rusiei. La acel moment, aveam o profundă nevoie de a înțelege sensul vieții, dar nu eram mulțumită cu explicațiile care păreau teoretice și nu folositoare cu adevărat. Prima impresie făcută de Gurdjieff a fost extrem de puternică, de neuitat. Avea o expresie pe care nu o mai văzusem vreodată și o inteligență, o forță care era diferită, nu inteligența obișnuită a minții gânditoare, ci o viziune care putea vedea totul. Era în același timp bun, dar și extrem de exigent. Simțeam că te-ar putea vedea și ți-ar putea arăta ceea ce ești într-un mod pe care nu l-ai uita niciodată, toată viața.

Era imposibil să îl cunoști cu adevărat pe Gurdjieff. Impresia pe care o oferea despre el însuși nu era niciodată aceeași. Cu unii oameni care nu îl cunoșteau juca rolul unui maestru spiritual, comportându-se așa cum aceștia se așteptau, apoi îi lăsa să plece. Dar dacă vedea că erau în căutarea a ceva mai înalt, putea să îi invite la cină și să vorbească despre subiecte interesante, să îi amuze, să-i facă să râdă. Acest comportament părea să fie mai spontan, mai „liber”. Dar era cu adevărat mai liber sau doar părea în acest fel deoarece el intenționa să pară astfel? Puteai să crezi că îl cunoști foarte bine pe Gurdjieff, însă chiar atunci el s-ar fi comportat complet diferit și ai fi văzut că nu îl cunoșteai cu adevărat. Era ca o forță irezistibilă, fără a depinde de nici un fel de formă, ci dând naștere în mod continuu formelor.

Gurdjieff ne-a adus o cunoaștere a conștiinței, o știință care ne arată ceea ce suntem noi și capacitatea noastră potențială, ce anume are nevoie să fie dezvoltat. Este o înțelegere reală a energiilor din noi, a relației acestora cu noi și cu tot ceea ce ne înconjoară. A venit să aducă o învățătură, să arate o cale spre conștiință. Ce este o „cale”? Și ce este *a-i învăța pe alții* o cale?

Cunoașterea esoterică este știința relației omului cu Dumnezeu și cu universul. Transmiterea acesteia necesită un angajament cu ceilalți – așa-numitele „școli” – deoarece o anumită energie poate fi produsă doar în condițiile în care oamenii muncesc împreună. Școlile pot diferi în cunoașterea și abordarea lor – calea lor –, dar acestea au în comun scopul: acela de a vedea realitatea. Cunoașterea este transmisă în mod teoretic și prin experiență directă, adică prin trăirea unei piese de teatru care urmărește calea particulară a școlii. Aceasta creează o relație, legătura fără de care nu ar fi posibil să trăiești în două lumi de niveluri diferite în același timp.

Învățătura lui Gurdjieff vorbește omului contemporan, și anume cuiva care nu mai știe cum să recunoască adevărul revelat în diferite forme încă din cele mai vechi timpuri, cuiva cu un adânc simțământ de insatisfacție, care se simte izolat, fără însemnătate. Dar cum să trezești o inteligență care poate distinge realul de iluzoriu?

Conform lui Gurdjieff, adevărul poate fi abordat doar dacă toate părțile care formează ființa omenească – gândul, simțirea și corpul – sunt atinse cu aceeași forță și în modul particular potrivit fiecăreia dintre ele. Altfel, dezvoltarea va fi inevitabil unilaterală și, mai devreme sau mai târziu, va ajunge la o oprire. Fără o înțelegere efectivă a acestui principiu, este sigur că toată munca asupra sinelui va devia de la

scop. Condițiile esențiale vor fi greșit înțelese și în acel caz va fi o repetiție mecanică de forme ale efortului, care nu ajung niciodată dincolo de un nivel de-a dreptul obișnuit.

Gurdieff știa cum să tragă un folos din fiecare circumstanță de viață pentru a-i face pe oameni să simtă adevărul. L-am văzut la muncă, atent la posibilitățile de înțelegere în diferitele sale grupuri și, de asemenea, la dificultățile subiective ale fiecărui elev. L-am văzut punând în mod deliberat accentul pe un aspect particular al cunoașterii, apoi pe un alt aspect, conform unui plan foarte bine definit. În anumite momente muncea cu un gând care stimula intelectul și deschidea o viziune complet nouă, în alte momente, cu un simțământ care cerea renunțarea la orice artificiu în favoarea unei sincerități imediate și complete, uneori cu trezirea și punerea în mișcare a unui corp care răspundea liber în raport cu orice îi fusese cerut să servească.

Era o cale care nu îi izola de viață pe elevii care o urmau, ci îi propulsa prin viață, o cale care ținea cont de *da* și de *nu*, de opoziții, de toate forțele contrare, o cale care i-a făcut să înțeleagă necesitatea de a se strădui să se ridice deasupra bătăliei, în același timp în care lua parte la aceasta. Erai adus la un prag care trebuia trecut și, pentru prima dată, simțeai că era necesară sinceritate completă. Să treci dincolo putea părea că este dificil, însă ceea ce era lăsat în urmă nu mai avea vechea atracție. În fața unor anumite ezitări, imaginea pe care Gurdjieff o dădea despre el însuși a furnizat o măsură a ceea ce era necesar să fie dat și a acelui ceva la care trebuia să se renunțe pentru a nu apuca pe o cale greșită. Iar atunci nu mai era a-i învăța o doctrină pe ceilalți, ci acțiunea încarnată a cunoașterii – acțiunea unui maestru. În propria Prezență a lui Gurdjieff și datorită Prezenței sale, cunoșteai un moment de

adevăr și erai capabil să sacrifici totul pentru acesta. Aceasta era ca un miracol. Era un miracol. Era un miracol – ceva de o forță dintr-o dimensiune de deasupra a ceea ce știm.

Ce ne-a adus Gurdjieff a fost posibilitatea de a aborda un nivel superior al ființei. Prin cuvintele sale, prin relațiile pe care le-a stabilit cu noi, doar prin Prezența lui, ne-a făcut să simțim calități umane care au deșteptat în noi dorința de a merge în această direcție. Ne-a tras spre el, spre un alt nivel. În același timp, ne-a făcut să suferim teribil prin faptul că ne-a făcut să vedem starea noastră de fapt, modul în care suntem cu adevărat. Majoritatea neînțelegerilor și dezacordurilor în legătură cu metodele și comportamentul lui Gurdjieff provin din faptul că a muncit în același timp asupra celor două naturi ale noastre.

Pe de-o parte, Gurdjieff a muncit asupra esenței noastre. El asculta nevoia noastră interioară cu răbdare neobosită și bunătate, lucru care durea, deoarece întotdeauna ne simțeam nevrednici. El era interesat de problemele noastre. Ne dădea un ajutor practic pentru a face următorul pas. Cu o exactitate incredibilă, ne indica acțiunea interioară bine definită pe care fiecare trebuia să o întreprindă la un moment dat pentru a se elibera pe viitor de automatismul său. În aceste cazuri, din partea lui Gurdjieff nu a fost niciodată vreo acțiune și nici un fel de presiune. Aceasta era cu adevărat un dar de sus, care lăsa impresia de dragoste și compasiune pentru condiția omenească. Ne făcea să ne simțim posibilitățile, potențialul și, cu mijloacele pe care ni le dădea, ne-a adus speranța de a le vedea crescând.

Pe de altă parte, Gurdjieff a muncit asupra funcțiilor noastre într-un mod neobosit – presiune continuă, cereri din ce în ce mai mari, punându-ne în situații oribile, șocuri de

toate felurile. Nu numai că nu ne făcea să fim atrași de el, ci, împingându-ne la limite extreme, ne forța să ne împotrivim lui, să reacționăm contra lui. Și a făcut aceasta fără milă. Prin Prezența sa, ne-a obligat să ajungem la o decizie, să știm ceea ce vrem. Oricine putea întotdeauna să refuze și să plece.

În aceasta consta măreția lui Gurdjieff. Prima cale, munca asupra esenței noastre, era în afara vieții, în întregime concentrată asupra acțiunii interioare. Cea de-a doua, munca asupra funcțiilor noastre, era în însăși viața și prin viață. Cu o mână ne chema; cu cealaltă ne gonea, arătându-ne sclavia noastră față de funcțiile noastre. Foarte puțini oameni au avut șansa să experimenteze ambele laturi. Totuși, este imposibil să înțelegi metodele sau comportamentul lui Gurdjieff fără să fi primit informații asupra acestor două aspecte ale muncii lui, laolaltă.

Fără Gurdjieff, maestrul, nu avem posibilitatea de a munci în acele condiții speciale. Totuși, învățătura sa rămâne – aceea de a dezvolta ființa noastră interioară. Pentru aceasta, trebuie să înțelegem învățătura și să ne supunem principiilor acesteia. Iar aceasta nu o putem face singuri. Nu putem ajunge la nimic singuri. Calea noastră este să trăim aceste idei pentru a le înțelege și să transmitem învățătura către alții dacă și în măsura în care suntem capabili să o trăim împreună cu ei. A semăna idei fără a le trăi înseamnă a semăna idei care sunt goale. Gurdjieff nu ne-a lăsat doar cuvinte și idei pentru a fi transmise, ci o anumită viață de trăit, o dramă care trebuie jucată cu alții din jurul nostru, fără de care munca va rămâne doar imaginară.

De aceea avem o responsabilitate. Ideile au fost aduse de Gurdjieff drept parte a unei științe pe care avem nevoie să o cunoaștem bine. Însă doar ideea singură nu este de ajuns.

Dacă aceasta nu este trăită de toate părțile din mine însămi, voi rămâne așa cum sunt – pasivă și în întregime la dispoziția forțelor înconjurătoare. La o scară cosmică, omul joacă un rol important pe Pământ. Fără el, anumite forțe nu pot acționa și nu pot menține un echilibru. Dar noi nu vedem acest lucru, nu îl știm și, în consecință, nu producem forța care ar putea crea o relație cu alte energii cosmice în noi înșine.

Ceea ce este necesar în noi și în jurul nostru este crearea unui anumit nivel de energie, o atenție care rezistă influențelor înconjurătoare și nu se lasă deteriorată. Atunci trebuie să primească o forță care este mai activă, care îi va permite nu numai să reziste, ci să aibă o acțiune și să găsească un loc stabil între două curenți de pe niveluri diferite. Această posibilitate de echilibru este provocarea continuă, intervalul în fața căruia trebuie să stai în fiecare moment în munca pentru conștiință.

I

O chemare către conștiință

Copilul vrea să aibă, adultul vrea să fie.

*Dorința de a fi este în spatele tuturor manifestărilor
mele.*

*Să înveți să vezi este prima inițiere în cunoașterea
de sine.*

Luptăm nu împotriva a ceva, ci luptăm pentru ceva.

*Cred că este nevoie să fii atentă când, de fapt,
am nevoie să văd și să cunosc neatenția mea.*

Când încep să văd, încep să iubesc ceea ce văd.

Acolo unde atenția noastră este, Dumnezeu este.

Sunt adormită

1. *O nostalgie pentru ființă*

Omul rămâne un mister pentru sine însuși. El are o nostalgie pentru Ființă, un dor pentru dăinuire, pentru permanentă, pentru perfectă deplinătate – un dor de *a fi*. Cu toate acestea, tot ceea ce îi constituie viața este temporar, efemer, limitat. El aspiră către o altă ordine, o altă viață, o lume care este dincolo de el. El simte că este menit să participe la aceasta.

El caută o idee, o inspirație care ar putea să îl miște în această direcție. Aceasta apare ca o întrebare: „Cine sunt eu – cine sunt eu în această lume?” Dacă această întrebare devine suficient de vie, aceasta i-ar putea dirija cursul vieții. El nu poate răspunde. Nu are nimic inteligent cu care să răspundă – nici o cunoaștere despre sine însuși pentru a se afla în fața acestei întrebări, nici o cunoaștere care să-i fie proprie. Însă el simte că trebuie să o primească cu brațele deschise. El se întreabă pe sine ce este el. Acesta este primul pas pe cale. El vrea să își deschidă ochii. Vrea să se trezească, a se trezi.

2. *Forța de viață*

Vrem să trăim, să fim în viață. Din momentul în care ne naștem, ceva din noi caută să se afirme pe sine în lumea exterioară. Vreau să fiu auzită și văzută, să devorez lumea. În același timp, nu doresc să fiu devorată. În primul rând, vreau să fiu, întotdeauna. Dar mult prea curând întâlnesc rezistența lumii, iar impulsul fundamental al afirmării de sine

trebuie să țină seama și de alții. Afirmarea mea capătă adesea forme curioase, deși comune, precum autocompătımirea sau un refuz de a mă exprima.

Vreau să trăiesc, sunt de acord cu viața. Fac totul pentru a trăi și exact aceeași forță susține viața corpului meu. Am o dorință pentru ceva, sau să fac ceva, și când dorința apare, această forță este aici. Mă îndeamnă spre manifestare. De-a lungul întregii mele vieți, în tot ceea ce fac, caut să afirm această forță. Nu există nici un act, oricât de mic, care să nu fie o afirmație. Dacă vorbesc cuiva sau scriu o scrisoare, eu afirm această forță, afirm inteligența mea. Chiar dacă pur și simplu privesc pe cineva, este această forță. Dacă îmi atârăn haina, este această forță. În spatele acestei afirmații făcute fără reținere există cu siguranță ceva adevărat. Această forță din mine este de imposibil de reprimat. În același timp, nu știu pe ce se bazează afirmația. Eu cred că mă afirm pe mine. Mă identific cu această forță. Chiar dacă aceasta este în mine, această forță nu este a mea. Și prin afirmarea ei ca fiind a mea, nu văd că mă separ pe mine de ea. În dorința de a atribui puterea acesteia mie însămi, eu izolez acțiunea acesteia. Creez o lume interioară care este lipsită de acțiunea acestei forțe de viață. Simțământul meu de „Eu”, de mine însămi este greu și inert.

Avem nevoie să vedem modul nostru copilăresc de a ne raporta la forța de viață, dorind întotdeauna să avem mai multă. Copilul vrea să *aibă*, adultul vrea să *fie*. Dorința constantă de „a avea” creează frică și nevoia de a fi încredințat din nou. Avem nevoie să dezvoltăm în noi o atenție care ar lega întregul a ceea ce suntem noi înșine de o forță superioară.

Există doar o sursă de energie. De îndată ce energia mea este chemată într-o direcție sau în alta, apare o forță. Forța

este energie în mișcare. Există diferite direcții, dar sursa este aceeași. Forța de viață, forța de manifestare este întotdeauna în mișcare. Trebuie să curgă. Și sunt prinsă cu totul de aceasta, eu sunt măturată. Încep să bănuiesc că voi fi întotdeauna luată dacă nu mă îndrept și către o altă parte, necunoscută, din mine însămi.

3. *Eu nu mă cunosc pe mine însămi*

Cine sunt eu? Am nevoie să știu. Dacă nu știu, ce sens are viața mea? Și ce anume din mine răspunde vieții? Așadar, trebuie să încerc să răspund, să văd cine sunt. Mai întâi, gândul meu face un pas înapoi și îmi aduce sugestiile despre mine: sunt un bărbat sau o femeie care poate face asta, care a făcut ailaltă, care are asta și ailaltă. Gândirea mea propune răspunsuri posibile din tot ceea ce știe. Dar nu știe ce sunt eu și nu mă cunoaște în mod real în acest moment. Apoi mă îndrept spre sentimentul meu. Acesta este printre centrul celui mai capabil să știe. Poate oare să răspundă? Sentimentul meu nu este liber. Trebuie să mi se supună „mie”, celei care vrea să fie cea mai măreață, cea mai puternică și care suferă tot timpul că nu este prima. Așadar, sentimentul meu nu îndrăznește. Îi este frică sau se îndoiește. Cum ar putea acesta să știe? Apoi, desigur, există corpul meu, capacitatea de a-mi simți corpul. Dar sunt eu propriul meu corp?

În realitate, nu mă cunosc pe mine însămi. Nu știu ce sunt. Nu îmi cunosc nici posibilitățile, nici limitările. Eu exist, și totuși nu știu cum exist. Cred că acțiunile mele îmi afirmă propria mea existență. Totuși, eu răspund întotdeauna vieții cu o singură parte a mea. Reacționez fie emoțional, fie intelectual, fie fizic. Și niciodată cea care răspunde nu este „Eu” cu adevărat. Cred, de asemenea, că mă mișc în

direcția în care vreau să mă duc și că pot să „fac”. Dar de fapt asupra mea se acționează, sunt mișcată de forțe de care nu știu absolut nimic. Totul în mine are loc, totul se întâmplă. Sforile sunt trase fără știrea mea. Nu văd că sunt ca o păpușă, o mașină pusă în mișcare de influențe din exterior.

În același timp, îmi simt viața trecând ca și cum ar fi viața unei alte persoane. În mod vag, mă văd fiind agitată, sperând, regretând, speriată, plictisită... totul fără a simți că particip. În majoritatea timpului, acționez fără să o știu și abia după aceea realizez că am spus asta sau am făcut aia. Este ca și cum viața mea s-ar desfășura fără participarea mea conștientă. Se desfășoară în timp ce eu dorm. Din timp în timp, zdruncinături sau șocuri mă trezesc pentru o clipă. În mijlocul unei răbufniri furioase, sau al unei dureri, ori al unui pericol, îmi deschid dintr-odată ochii – „Ce?... Sunt *eu*, aici, în această situație, trăind aceasta”. Dar după șoc, mă întorc la somn și poate trece mult timp înainte ca un nou șoc să mă trezească.

Pe măsură ce viața mea trece, încep să bănuiesc că nu sunt ceea ce cred. Sunt o ființă care este adormită, o ființă fără nici un fel de conștientă de sine însăși. În acest somn, confund intelectul – gândul care funcționează independent de sentiment – cu inteligența, care include capacitatea de a simți ceea ce a fost raționat. Funcțiile mele – gândurile, simțămintele și mișcările mele – funcționează fără direcție, fiind supuse șocurilor aleatorii și obișnuințelor. Este cea mai joasă stare de ființă pentru om. Trăiesc în propria lume îngustă, limitată, guvernată de asociații provenite din toate impresiile mele subiective. Aceasta este o închisoare la care întotdeauna mă întorc – închisoarea mea.